

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЛОГОС-СИСТЕМНИХ ТЕХНОЛОГІЙ РОЗРОБКИ ТА ПРИЙНЯТТЯ МІСТОБУДІВНИХ ПЛАНУВАЛЬНИХ РІШЕНЬ

Розглянуто методологічні проблеми містобудівного планування і запропоновано принципові технологічні схеми їхнього вирішення як трансформаційних стратегій розробки та прийняття планувальних рішень на базі теоретичних уявлень стосовно автопоетичної роботи логос-системного механізму здійснення феноменів розселення і забезпечення конгруенції генеральних планувальних розробок принципам та закономірностям експлікації форм розселення. Проаналізовано процедури і оператори стратегічних трансформацій процесо-середовищного ландшафтного феномену розселення та умови створення ландшафтного містобудівного континуума здійснення мислєдїяльності і життєдїяльності світу дійсності, який фрагментується у вигляді динамічних цілісних ареалів розселення - об'єктів стратегічного планувального управління.

Ключові слова: логос-системний механізм, стратегічні трансформаційні технології, містобудівні планувальні рішення, ландшафтний ареал розселення.

Містобудівна діяльність - цілісна інтелектуально-прагматична сфера досліджень, планувального управління (планування, проектування, регулювання) та фізичного перетворення дійсності розселення. Вона передбачає побудову адекватного фундаментального корпусу знань, що визначає фронт робіт і синтез результатів комплексу профільних дисциплін, а також виконує координаційно-креативну роль її архітектурних, інженерних, економічних, соціальних, екологічних складових щодо цивілізаційних трансформацій.

Специфіку предметно-методологічного розрізнення наукової бази містобудівної та архітектурної діяльності було відмічено О.Е. Гутновим сорок років тому: "Проблематика теоретичних досліджень несе на собі слід традиційного підходу до архітектури як до "об'ємного" проектування та ігнорує багато важливих питань, які поставлені на порядок денний бурним розвитком містобудування... Відсутність повноцінної теорії не дає можливості отримати ефективні та обґрунтовані практичні рекомендації" [1, с.50].

Містобудівний планувальний дискурс визначає зміст (сутність гетерогенного феномену розселення), смисли (цілі і механізми втілення),

масштаби і межі диференціації та інтеграції (фрагментування) різноманітних ареалів розселення (об'єктів, поселень, регіонів), діапазони і параметри їх формування, функціонування, розвитку і відтворення як процесо-середовищних утворень сукупного існування та еволюції (коеволуції) природи, техніки, соціума, людини.

Планувально-містобудівна мультидисциплінарна парадигма розселення створює теоретико-методологічну платформу (контекст) архітектурної діяльності, цілі і цінності її розгортання, задає умови та інструменти гармонізації об'єктів і споруд середовища життєдіяльності. Таким чином можна говорити про зближення та інтеграцію теорії розселення і містобудівної теорії (за З.М.Яргіною, О.Е.Гутновим, О.М.Лолою, Т.І.Олексєєвою-Бескіною) [2, с.22; 3, с.92-99; 4; 5, с.154-156; 6].

Ключовою методологічною планувальною проблемою є відсутність у теорії і практиці містобудування адекватного розуміння міста (регіону) як процесо-середовищного (ландшафтного) феномену розселення зі своєю логікою і історією втілення його культурної топоформи (логосу), що потребує системного (конгруентного) планувального рішення (супроводжувана підтримка експлікації). Це найбільш актуально для метрополій - вершин "кряжу" поселень, фокусів життєдіяльності країни, локомотивів трансформації дійсності розселення.

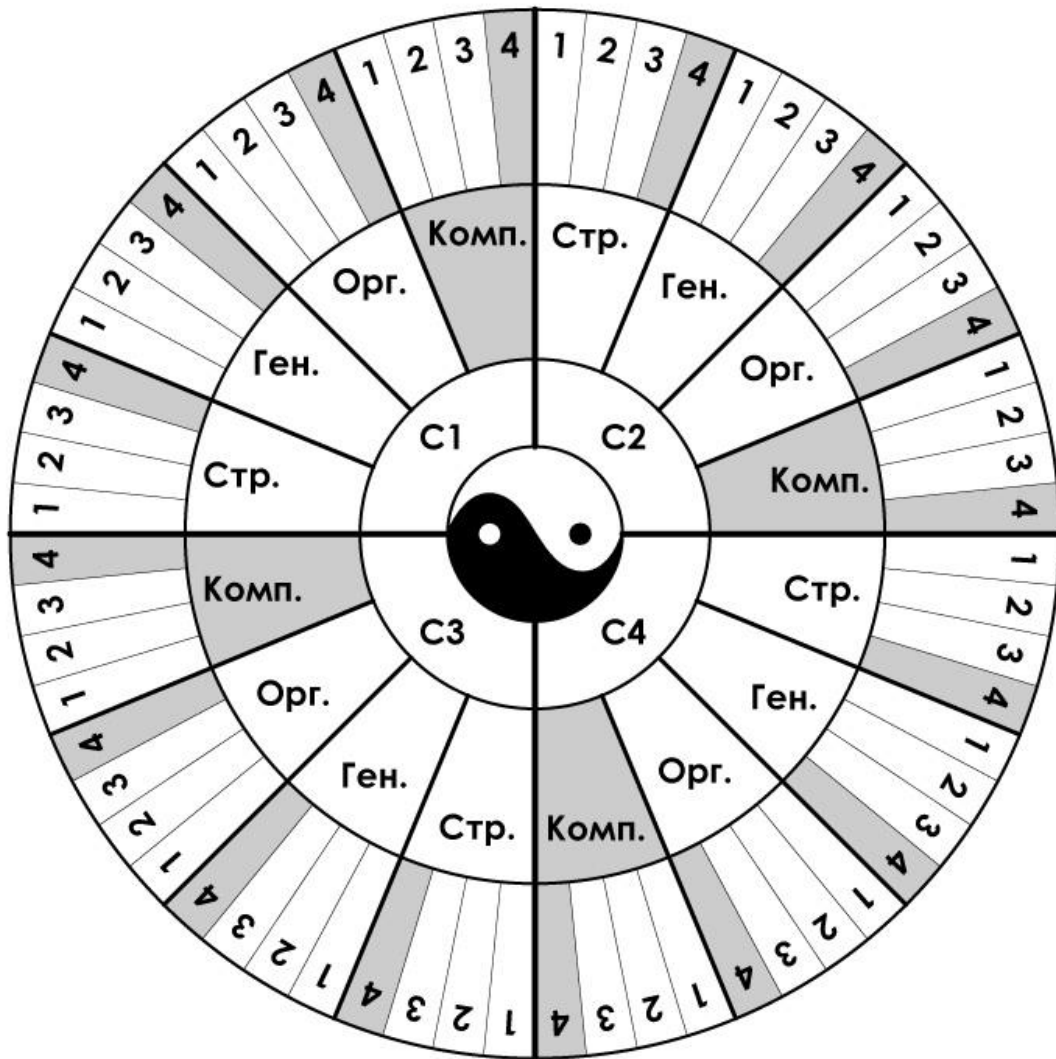
Принципова схема розробки містобудівного планувального рішення (як етапної роботи сфери планувального управління), його методичного оснащення та критичного аудиту досягнутих планувальних результатів передбачає наступний генеральний циклоконтур дій (рисунок 1). Послідовність технологічних етапів розгортання змісту I феноменологічної стадії генерального циклоконтуру розробки планувальних рішень містобудівних об'єктів наведено на рисунку 2. Подальша реалізація завдань та застосування ансамблю вихідних даних цієї стадії (використання її інформаційно-параметричної бази у складі "включеного" 8 етапу до блоку стадій щодо прийняття та здійснення містобудівних рішень) передбачає вибір конфігурації планувальних (транс)формаційних стратегій містобудівного планування, що може бути відображено у вигляді мандали, яка символічно виражає симетричний розподіл (розташування) певної чотирикратної кількості, у даному разі - технологічних смислослабків містобудівних гармонічних трансформацій різних морфофрагментів ландшафтного цілого – поселення (рисунок 3). Аналог подібного використання мандали яскраво демонструє дослідження С.В.Петухова [7]. Можна говорити про конгруентність містобудівних планувальних стратегій і трансцендентних (експлікаційних)

Рис.1 Генеральний циклоконтур розробки планувального рішення (1-6), методичного оснащення (7-10) та планувального аудиту (11,12) - логіко-семантичний каркас стратегій розробки та прийняття містобудівних планувальних рішень стосовно гармонічних (транс)формацій ареалів розселення (поселень)

Рис.2 Змістовні етапи феноменологічної стадії розробки планувальних рішень поселень (стадія I рисунку 1)

ПЛАНУВАЛЬНІ (ТРАНС)ФОРМАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ МІСТОБУДУВАННЯ (ЗА ПРОСТОРОВИМИ ВИМІРАМИ):

C1 - РОЗПЛАНУВАННЯ; C2 - ПЛАНУВАННЯ; C3 - РЕПЛАНУВАННЯ; C4 - ПЕРЕПЛАНУВАННЯ

СКЛАДОВІ СИСТЕМНОГО МЕХАНІЗМУ ЗДІЙСНЕННЯ ЦІЛІСНИХ ФЕНОМЕНІВ РОЗСЕЛЕННЯ:

Стр. - СТРУКТУРА; Ген. - ГЕНЕЗИС; Орг. - ОРГАНІЗАЦІЯ; Комп. - КОМПОЗИЦІЯ

КОНСТИТУЕНТИ ЛАНДШАФТНОГО АРЕАЛУ РОЗСЕЛЕННЯ (МІСТОБУДІВНОГО ЦІЛОГО):

1 - ПРОЦЕСО-СЕРЕДОВИЩЕ ФОРМУВАННЯ; 2 - ПРОЦЕСО-СЕРЕДОВИЩЕ ФУНКЦІОНУВАННЯ;
3 - ПРОЦЕСО-СЕРЕДОВИЩЕ РОЗВИТКУ; 4 - ПРОЦЕСО-СЕРЕДОВИЩЕ ВІДТВОРЕННЯ

Рис. 3. ЛОГІЧНА СХЕМА ЗМІСТУ СКЛАДОВИХ МІСТОБУДІВНОГО ПЛАНУВАННЯ ТА ЙОГО ОБ'ЄКТУ

стратегій (роботи механізму-конфігуратора) розгортання та втілення форм дійсності розселення та їхньої суголосності як необхідної відповідності - осмисленої основи управління здійсненням цивілізації. Таким чином постановка та вирішення проблем планувального управління пов'язані з розумінням та пізнанням складових і принципів дії цього універсального механізму і унікальних феноменологічних характеристик конкретного процесо-середовищного ареалу (місця) розселення задля його гармонічної трансформації.

Залежно від наявного актуального стану життєдіяльності (феноменологічних характеристик) поселення та його морфофрагментів існує проблема вибору стратегії (комбінації стратегій) як мистецтва планувального управління стосовно зміни (забезпечення) валентності (здатності до адекватної дії) системного механізму втілення топоформ розселення та відповідно - ціннісно-цільових параметрів складових процесо-середовищних ареалів (конкретних поселень) з метою їх гармонізації як ландшафтного цілого (подолання дефіцитності їхньої життєздатності) на базі логос-системної методології. Загаданий зміст соціокультурних критеріїв (маркерів) ефективності стратегій гармонічної трансформації міського ландшафту може бути розкритим із залученням окремих результатів дослідження І.І.Стецюк (таблиця 1). Такі маркери відповідають й типологічним характеристикам інструментів гармонізації (досягнення параметрів кондиційності ландшафтного цілого) - трансформаційних технологій: логіки прийняття рішень та граматичних засобів їх реалізації. Таким чином, встановлення значень вибіркової атрактивності пов'язано із типологізацією фрагментів міського середовища ландшафтних ареалів розселення, визначенням морфооснови типізації місць життєдіяльності з урахуванням її соціокультурних вимірів.

Проблематизація (ідентифікація та діагностика), стратегування та прогнозування, планувальне управління перетвореннями параметрів стану ефектів (явищ) процесо-середовищних взаємодій морфофрагментів цілісних ареалів розселення може здійснюватися на основі забезпечення скоординованої (у гармонійному зчепленні) роботи і (спів)артикуляції (конкорданції) складових системних механізмів втілення (інструкцій і інструментів) форм поселень, міст, регіонів. Тому розробка та удосконалення методичного інструментарію для вирішення стратегічних містобудівних завдань може базуватися на аналізі формальних механізмів чотирьох типів мовних перетворень, які в загальній риторичі, відповідно до теорії *quadripartita ratio* Квінтіліана (автора курсу античної риторики), подаються як скорочення, додавання, скорочення з додаванням, перестановка (докладніше див. [8]).

Таблиця 1

Параметричні характеристики вибіркової атрактивності міського ландшафту
(вибірковості середовища ефективних процесів)

Морфогенетичні типостворюючі характеристики (засади кондиційності поселень)	Соціокультурні аспекти (маркери) проявлення (виявлення) вибіркової атрактивності ареалів міського ландшафту (міста, поселення)			
	Фізіологічні ("тіло")	Емоційні ("душа")	Когнітивні ("дух")	Семіотичні ("ціле")
Несуча здатність середовища формування (циклоритми)	Просторова доступ-ність і відвідуваність (рухомість)	Сприйняття складності і достатньої надлишковості умов дій (уподобання)	Орієнтаційна розстановка – зразки та стандарти освоєння і використання (символи і враження)	Образ – соціально-просторова дистанція ("віра")
Дієздатність середовища функціонування (циклоперіоди)	Витрати часу і попит (раціональність)	Адекватна надійність і різноманітність умов дій (задоволення)	Збалансована поведінка – види та послідовності освоєння і використання (рольові ансамблі)	Тонус – економічно-часова інстанція ("надія")
Уміщаюча здатність середовища розвитку (циклофази)	Адаптаційні засоби і переваги (приспосовуваність)	Співпричетність і гарантована безпека умов дій (радість)	Вибіркова якість – способи та процедури освоєння і використання (відповідності і оспособлення)	Зрілість – екологічно-речовинна субстанція ("любов")
Інтегральна життєздатність середовища відтворення (циклоепітаксії)	Діапазони досяжності комфорту і зміна настанов (здоров'я)	Спорідненість і ідентичність закономірного порядку умов дій (щастя)	Варіативна стійкість – цільове призначення і цінності освоєння і використання (осмисленість і самовизначення)	Іменована цілісність – планувально-мовна констеляція ("мудрість")

Оператори мовного перетворення "форма-річ" - риторичні фігури-метаболи є складовими риторичної граматики (семіотико-фрактальної граматики як оперативного нормативно-евристичного органу гармонії і логіки життєздатного формовтілення) інструментальної реалізації трансцендентної

роботи конфігуратора форм. Таким чином, метабולי (риторичні фігури) є морфомовними (мови форм) носіями (інваріантами трансмісії) роботи складових логос-системного механізму (мовлення конфігуратора культурних форм), тобто логіко-граматичними повідомленнями (інструктивними інструментами) щодо експлікаційної дії цього механізму як планувального дискурсу (єдиного операційного плану розгортання) втілення форм дійсності розселення. Розглянуті чотири операції логіко-граматичного перетворення (циклостадійного семіотичного діяння системного механізму) й визначають чотири конкретні (ситуативно-варіативні) однокорінні стратегії планувальної (транс)формації різних типів міського ландшафту, що можуть бути названі за просторово-регулятивними ознаками: розпланування ("скорочення"), планування ("додавання"), репланування ("скорочення з додаванням"), перепланування ("перестановка") (таблиця 2).

Достатньо повна послідовність (зміст технологічного арсеналу) дій планувального управління, що реалізує системну логіку (аспекти) містобудівних планувальних рішень з виділенням проектних завдань (граматико-семіологічних одиниць) містобудівного планування (складових стратегій обґрунтування гармонічних трансформацій) у відповідності до циклоритмів, циклоперіодів, циклофазисів і циклоепітаксії здійснення втілення форм розселення (що потребує розробки і використання адекватних методів і моделей) була надана раніше (табл. 2 у праці [9]).

Дослідницька трансдукція вибіркової дії (алеаторики) логос-системного механізму експлікації форм дійсності розселення дозволяє розглядати логічну схему мандали (рисунок 3) як сутнісну демонстрацію суми стратегій буття - екзистенційних інтерпретацій трансцендентного рекурсивного топо(мета)формного втілення та (транс)формації феноменів дійсності розселення, що визначає зміст містобудівних стратегій і технологій здійснення планувального управління (містобудівного планування, проектування, регулювання). Можна стверджувати, що вибір стратегій має базуватися на розумінні законів форми-логосу (тобто на вмінні слухати Голос, бачити Знак, відчувати Слово) й прийнятті прав форми-логосу (тобто на опануванні мотивації Гармонії, правил Логіки, норм Граматики), а також на відповідному аналізі ефектів (результатів) дій у сфері планувального управління стосовно гармонізації взаємодії процесів і компонентів середовища розселення.

Адекватність стратегій пов'язана з "динамічною самокерованістю" логос-системного механізму (акцептора дії за П.Анохіним) стосовно "передбачення майбутнього" і програмування планувальних стратегій та технологій щодо забезпечення і регулювання втілення форм дійсності. Необхідно звернути увагу на те, що ці ідеї перегукуються із положеннями теорії автопоезиса

Таблиця 2

Операції мовного перетворення “топоформа-річ”
(процедури трансформації процесо-середовищного ландшафтного феномену розселення)

Діяння механізму системного втілення – рефікації просторових, темпоральних і субстанціональних ресурсів (риторичні операції мовного перетворення)	Структурні (метатаксіс)	Генетичні (метасемеми)	Організаційні (металазми)	Композиційні (металогізми)
I	2	3	4	5
I Стратегія ("скорочення") Розпланування будови	Вичленування ландшафтних одиниць	Встановлення зон зародження діяльності	Визначення метрики агрегування компонентів ландшафту	Калібрування протяжності цілісних фрагментів ландшафту
Поміщення функцій	Функціональне профілювання компонентів ландшафту	Визначення об'єму та вибіркової якості функціональних потреб	Встановлення інтенсивності здійснення функцій -	Спеціалізування функцій ландшафтного ареалу певного профілю
Конструкція властивостей	Квантування ландшафтних станів	Виявлення етапів зближення (розходження) фазових властивостей	Виявлення діапазонів атрактивності компонентів ландшафту	Встановлення еталонних значень вибіркової цілісних ландшафтних утворень
II Стратегія ("додавання") Планування будови	Модулювання ландшафтних комплексів та каналів циркуляції речових потоків	Формування зон поширення діяльності та взаємодій	Встановлення рівнів взаємодій компонентів ландшафту різної інтенсивності	Агрегування сумісних компонентів ландшафтних утворень
Розміщення функцій	Технологізація тривалості функціонування ландшафтних комплексів	Встановлення функціональної ємності компонентів ландшафту	Забезпечення тривалості реалізації функцій	Інтегрування функцій ландшафтного ареалу певного потенціалу

1	2	3	4	5
Модуляція властивостей	Визначення фазового стану ландшафтних одиниць і комплексів	Встановлення нормативної шкали ландшафтних станів	Встановлення збалансованості районів замикання циклів діяльності	Визначення вибірковості типологічних властивостей і таксономічних ознак ландшафтних арсалів
III Стратегія ("скорочення з додаванням") Решування будови Компенсування функцій	Підтримання (відновлення) ритміки членування ландшафту Позиціонування потенційного призначення ландшафтних компонентів Визначення умов проявлення властивостей компонентів	Історично визначене фрагментування цілісного ландшафту Визначення типологічної шкали взаємодоповнення функцій Фіксування досягнення якісних порогов стану властивостей	Модифікація розмірності ландшафтних утворень Регулювання рівнів задо-волення функціональних потреб	Відновлене модулювання ландшафтних фрагментів і утворень Підтримання тривалості діяльних потоків ландшафтних утворень Встановлення імовірності досягнення динамічної рівноваги ландшафтного ареалу
IV Стратегія ("перестановка") Перепланування будови	Видозмінення геометрії простору будови ландшафту Подовження тривалості проявлення функцій	Встановлення шкали вираженості типів будови цілісних фрагментів ландшафту Встановлення шкали видового різнопрофільного використання компонентів Здійснення фазових переходів стану ландшафтних одиниць	Відбір параметрів шкали таксономічної розмірності ландшафту Відбір параметрів шкали таксономічної диференціації ландшафту	Комбінування домінуючих ландшафтних ознак сприйняття середовища та мотивації поведінки Балансування та групування діяльних потоків ландшафтного ареалу
Модернізація властивостей	Комбінування черговості проявлення властивості ландшафту		Відбір параметрів шкали рівнів історичної диференціації	Визначення трендів досягнення рівноваги ландшафтних утворень

(самоздійснення) Ф.Варели і У.Матурани стосовно сутності життя та кожного живого створіння: автономія, яка ендогенно управляється, поезис як здійснення, дія, незамкнуті цикли самодоповнення, самодобудування, самооновлення, самоскладання [10, с.379, 381]. Фактично йдеться про режими роботи конфігуратора форм у його реплікаційних системних проявах (композиційний механізм становлення і трансформації речей), коли така "автопоетична машина" будується за принципом самовіднесеності (фрактальності!) і циклічної організації (рекурентності!), "робить саму себе із самої себе" [10, с.380]. При цьому важливою концептуальною засадою автопоезиса є поняття операціональної замкнутості, яке вказує на самореференційну (циклічну і рекурсивну) мережу відношень і поновлювану та рекурентну динаміку складних речей [10, с.384].

Кожна з чотирьох операцій мовного перетворення циклостадійного, семіотичного діяння лого-системного механізму (таблиця 2) визначає чотири (I-IV) базові однокорінні стратегії планувальної (транс)формації ландшафтного феномену розселення, які співвідносяться з восьмою взаємопов'язаними (а)симетричними ефектами (ресурсовикористання і ресурсообігу) взаємодії базових процесів розселення (використовується термінологія О.Ю.Ретеюма, див. [8]): просторового "перетворення" і "підживлення" (психо-соціальна ефективність), функціонального "поглинання" і "поповнення" (економічна ефективність), субстанціонального "пропускання" і "перекачування" (екологічна ефективність), семіотичного "породження" і "подавання" (інтегральна планувальна ефективність життєдіяльності). Ці ефекти пов'язані (як умови та регулятори) з утворенням середовища розселення (поселень), що забезпечує ефективне просування (здійснення) базових процесів. Процесо-середовищна єдність феномену розселення є у реальності ландшафтне ціле (рекурсивної експлікації та вибіркового втілення логосів-форм) як інтегрований (агломераційно-дисипативний) природно-техно-соціумальний ландшафтний континуум здійснення мислєдіяльності і життєдіяльності світу дійсності ("енактивований", ко-еволюційний світ за Ф.Варелою), який фрагментується (локалізується) у вигляді динамічно-цілісних агломерації, мегалополіси, урборегіони, ойкумена).

Предтечою ідеї енактивізації можна вважати гіпотезу Дж.Г.Міда - уявити "розум як еволюцію в природі, у якій знаходить найвищий розвиток соціальність, що є принципом і формою емерджентності" [11, с.127]. Соціальність тут - це здатність бути декількома речами відразу, тобто середовищно співвідноситися, вочевидь, із базовими (свідомими, релевантними) рекурсивними процесами та їхніми взаємодіями й у емерджентності виявляти унікальність ситуації перепристосування. Тому

свідомість, за Дж.Г.Мідом - це життя, процес, у якому індивід власною дією прагне підтримати цей процес у самому собі, щоб "жива форма" (річ) у своєму телеологічному процесі могла цілеспрямовано реагувати як ціле на стан свого організму [11, с.111]. Ця гіпотеза співзвучна (і додаткова) з уявленнями Е.Морена про генеративність інформації, інформаційний комплекс природи, що передбачає її циркуляцію, комунікацію, механізм енграмування (залишкової збудливості), про активну організацію живого, яка базується на рекурсивних, ретроактивних, негентропійних властивостях петель (створіння-машини), що продукують-самі-себе [12, с.379-381]. Інформаційна генеративність (можна сказати - роботи логос-системного механізму) становить, за Е.Мореном, організаційну компетентність, звідки виходять стратегії (множинність типів поведінок, що розгортаються і модифікуються у залежності від обставин, щоб досягнути цілей), у середині яких виконання точних операцій набуває характеру програми [12, с.388]. При цьому знаки (топоформні!) інформації необхідні для здійснення та відтворення реальних процесів практичним чином й у аспекті динаміки відновлення такі знаки є енграмованими знаками, які залишили слід, є архівом (і мнемотекою) негентропії, що передує, записом археподій - фундаментом властивостей нинішньої чи майбутньої організації (як генеративної пам'яті подій, що породжуються, машини відтворення буття) [12, с.389,394].

Е.Морен робить конструктивний висновок стосовно того, що генеративна інформація є поліскопичною й має такі важливі аспекти: знання (додамо - як зведення інструкцій), оскільки в мнемотеку занесено те знання, яким володіє родовід про самого себе і про світ; уміння (додамо - як арсенал інструментів), оскільки її практика містить методи, технічні прийоми, стратегії які дозволяють живому створінню (й кожному ареалу розселення!) конструювати себе і жити [12, с.398].

Теза стосовно стратегічного характеру генерального планування (його творчо-регулятивної ролі) не є нова. Так у історії формування Санкт-Петербурга виділяють три головні стратегії: екстенсивного максимального освоєння земель та розширення меж міста, яка реалізувалися в 1703-1761, 1802-1815, 1836-1879, 1917-2014 рр.; інтенсивної реконструкції у міських межах, що стабілізувалися, яка переважала в 1762-1801, 1880-1900 рр.; композиційного удосконалення міста із максимальним розвитком ансамблевості міського середовища, яка виявлялася в 1816-1836, 1901-1916 рр. [13]. Таким чином, у відповідності до різних типів трансформаційних стратегій міста-метрополії розроблялися і здійснювалися різні типи генеральних планів. Про необхідність переходу від уявлень про генеральний план як довгострокового плану розміщення будівництва до його розуміння як стратегічного проблемно-

орієнтованого планувального документу із поточними коригуваннями результатів (що потребує вироблення та провадження нового підходу до розробки містобудівних методик) аргументовано висловлюється Г.Й.Фільваров [14]. Широкий огляд та детальний аналіз міжнародного досвіду стосовно стратегічних планувальних рішень ареалів розселення (metropolitan areas), проблем планувального управління подано у роботі В.Л.Глазичева [15]. Фундаментальною проблемою залишається кардинальне удосконалення теоретико-методологічних основ містобудівного планування, технологій містобудівного проектування та методичного забезпечення містобудівного регулювання. Як вважає О.Високовський, планувальний підхід (urban (region, city) planning) на відміну від архітектурного підходу до вирішення проблем міста передбачає розробку (у т.ч. на основі стохастичного і детермінаційного моделювання) нечисленного класу "сильних" цільових дій (стратегічні проекти), які суттєво впливають на хід розвитку, і численного класу "слабких" дій, неузгоджених між собою по місцю, часу і цілях. Кожне з них (які можна трактувати як "слабкі" тактичні проекти) не має суттєвого впливу, але у сукупності вони формують основний еволюційний хід міста [16, с.47].

Технології прийняття стратегічних рішень (містобудівного генерального планування), що конгруентно відображають роботу логос-системного механізму експлікації форм розселення, є інструктивно-інструментальним компетентним комплексом відтворюючих діянь мовного трансцендентного переходу "форма - річ" (смилозначень гармонічного втілення) й включає інструктивні монтажні схеми середовищеутворення, тригер-схеми процесопросування і порядок та сукупність способів їх здійснення (конфігурування), а також інструментальну семіотико-фрактальну граматику як прочитання засобів та прийомів досягнення порядку (принципів і модальностей) гармонії феноменів буття і логос-системної цілісності способів додержання логіки їхнього ідентифікованого (закономірного) існування.

Логос-системні технології мають концептуальний характер (ознаку) як спосіб розуміння та передбачення феноменів і подій дійсності розселення, яким "призначено відбутися" при визначених (передумовляюваних) умовах. Використання таких технологій передбачає відповідний креативно-дослідницький підхід (рефлексивну дослідницьку позицію світовідчуття сфери мислєдіяльності) стосовно креативно-рекурсивної дійсності розселення, що забезпечує інтелектуальне духовно-практичне підключення до онтичної реконструкції та розуміння процесів формостворення та формовтілення, а також синхронізацію (кореляцію) логіки і граматики містобудівної діяльності і логіки і граматики становлення та існування дійсності розселення.

Тут знову актуальне припущення У. Матурани і Ф. Варели про здатність

живих істот (речей) "дізнаватися" про порушення зв'язків і вміння їх відновлювати [10, с.381], що визначає можливість знання (коли за Е.Томпсоном - життя є пізнання, яке розуміється через *anaction* - енактивність за Ф.Варелою) про режими автопоезиса (технології) логос-системного механізму втілення форм дійсності, діапазони шкал станів і мір гармонізації, що притаманно їхній трансцендентній пам'яті.

Стратегічні завдання гармонізації як енактивізації, вдіяння (рос.- "вдействие") мислєдіяльності і життєдіяльності (буття розселення) - досягнення адекватної узгодженості (гармонійності) параметрів стану атрибутів середовища розселення і закономірностей самокерованої динаміки характеристик базових процесів розселення як гармонійного ландшафтного архітектурно-містобудівного цілого на основі логос-системних планувальних технологій прийняття рішень (сфери планувального управління). Гармонічна трансформація процесо-середовищних (ландшафтних) ареалів розселення передбачає на базі інструктивно-інструментальних можливостей наявних планувальних технологій наближення до гармонійних (конгруентних) результативних параметрів ландшафтного цілого. При цьому типізація технологій трансформації корелює з типами процесоорієнтованих середовищ, в фокусі уваги яких (як умов просування, каталізаторів та регуляторів) перебувають базові процеси розселення відповідно до актуальності їхньої постійно-перемінної активізації у різних топоформних конфігураціях задля гармонічного здійснення розселення.

Завдання удосконалення існуючих, обґрунтування та встановлення нових технологічних принципів та методів планувального управління пов'язане з моделюванням дії, оцінкою способів запуску та цілеспрямованого регулювання каскаду логос-системних механізмів здійснення феноменів розселення, встановленням оптимізуючого (автопоетичного) впливу середовищних параметрів і процесних характеристик (радикалів) на стійку роботу каскаду механізмів з побудовою динамічного (каліброваного) матричного факторного поля актуальних і потенційних смислосначень (транс)формацій містобудівних об'єктів стосовно їхнього призначеного майбутнього.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гутнов А. Несколько нерешенных проблем современной архитектурной теории / А. Гутнов // Архитектура СССР, 1973. - №10 - С.50-53.
2. Яргина З.Н. Градостроительный анализ / З.Н. Яргина. - М.: Стройиздат, 1984.- 245 с.
3. Гутнов А.Э. Эволюция градостроительства / А.Э. Гутнов. - М.: Стройиздат, 1984. - 256 с.

4. Лола А.М. Основы градovedения и теории города (в российской интерпретации) / А.М. Лола. - 2-е изд. - М.: КомКнига, 2011. - 340 с.
5. Алексеева Бескина Т.И. Социогеном искусственной среды обитания / Т.И. Алексеева-Бескина. - М.: "Канон +" РООИ "Реабилитация", 2012. - 456 с.
6. Дюжев С.А. Теоретична мова містобудування: базові принципи діяння механізму феномену розселення / С.А. Дюжев // Містобудування та територіальне планування. - К.: КНУБА, 2011. - Вип. 42. - С.111-129.
7. Петухов С.В. Бипериодическая таблица генетического кода и число протонов / С.В. Петухов. - М.: "Молодежный книжный центр", 2001. - 258 с.
8. Дюжев С.А. Логос-системні та ейдос-феноменологічні основи планувальних рішень (риторична грамати́ка суперпозиції містобудівного ландшафтного цілого) / С.А. Дюжев // Містобудування та територіальне планування. - К.: КНУБА, 2015. - Вип. 55. - С.149-169.
9. Дюжев С.А. Рекурсивний мовний перехід втілення топоформ розселення (семантика планувального управління) / С.А. Дюжев // Містобудування та територіальне планування. - К.: КНУБА, 2007. - Вип. 27. - С.95–104.
10. Князева Е.Н. Автопоэзис: становление, развитие и успех идеи / Е.Н. Князева // Синергетика. Антология [Науч. редактор, составитель, автор переводов и вступ. статьи Е.Н.Князева]. - М.; СПб.: Центр гуманитарных инициатив, 2013. - С.371-397.
11. Мид Дж.Г. Философия настоящего / Дж.Г.Мид [под ред., предисл., введ. А.И.Мерфи; пер. с англ. В.Г.Николаева]. - М.: Издат. дом Высшей школы экономики, 2014. - 272 с. (Социальная теория).
12. Морен Э. Метод. Природа Природы / Э.Морен; перевод и вступительная статья Е.Н. Князевой [Изд. 2-е, доп.]. - М.: "Канон +" РООИ "Реабилитация", 2013. - 488 с.
13. Семенцов С.В. Этапы пространственного формирования Санкт-Петербурга: кристаллизация градостроительного генетического кода, единство развития и сохранения / С.В. Семенцов // Промышленное и гражданское строительство, 2007. - №2 - С.29-30.
14. Фильваров Г. Генплан: от дележа территорий – к стратегии развития (Основные методические направления разработки генерального плана города Киева) / Г.Фильваров // Строительство & Реконструкция, 1999. - №9 - С.24-25.
15. Глазычев В. Между регионом и городом / В.Глазычев // Grado. Журнал о градостроительстве и архитектуре, 2011. - №1 (январь-февраль). - С.55-75.
16. Высоковский А. Смена вех: от градостроительства к градоустройству / А. Высоковский // Архитектурный вестник (теоретический и научно-практический журнал) [Гл. ред. Д.Фесенко], 2011. - №2 (119). - С.46-49.

Аннотация

Рассмотрены методологические проблемы градостроительного планирования и предложены принципиальные технологические схемы их разрешения как трансформационных стратегий разработки и принятия решений на основе теоретических представлений об автопоэтической работе логос-системного механизма осуществления феноменов расселения и обеспечения конгруэнции генеральных планировочных разработок принципам и закономерностям экспликации форм расселения. Проанализированы процедуры и операторы стратегических трансформаций процессо-средового ландшафтного феномена расселения и условия создания ландшафтного градостроительного континуума осуществления мыследеятельности и жизнедеятельности мира действительности, который фрагментируется в виде динамических целостных ареалов расселения – объектов стратегического планировочного управления.

Ключевые слова: логос-системный механизм, стратегические трансформационные технологии, градостроительные планировочные решения, ландшафтный ареал расселения.

Abstract

The methodological problems of urban planning were examined and the principal technological schemes of their solution as transformational strategies for treatment and taking decisions on the base of theoretical conceptions concerning authopoetical work of logos-system mechanism for accomplishment of settling phenomena and ensuring of congruention of general planning treatment to principles and regularities of explication of settling forms were proposed. The procedures and operators for strategical transformations of process-environmental landscape settling phenomenon and the conditions for creating of landscape urban planning continuum for accomplishment of thought-activity and vital-activity of the world of reality, which is fragmented as dynamical whole areas of settling-objective for strategical planning management were analysed.

Key words: logos-system mechanism, strategical transformational technologies, urban planning decisions, landscape area of settling.